

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

Caput IX. Qui Sanctus alio adhuc tempore Thessalonicæ fame pressæ
prodigiose succurrerit a.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

A rante seu inter annum 582 et annum 603, uti in Annotatis cap. isti subdendis docebo, evenerit, quo tempore circiter, quæ hic mox narrantur dictamque expeditionem proxime exceperere, acciderint, quisque haud difficulter statuet.

A. JOANNE
THESSL. AR-
CHIEP.

c Per civitatum reginam apud scriptores Græcos Constantinopolis non raro intelligitur, idque hic nominatim apud Joannem fieri, ea iis, quæ mox subduntur, manifestum est.

d Insula hæc in mari Egeo, hodie Archipelago, haud procul ab Ionia sinuque Smyrnæo sila est, ita ut, qui inde Constantinopolim cogitat, dextram versus, qui vero Thessalonicam navigat, sinistram versus cursum debeat dirigere, quemadmodum Geographice insularum Archipelagi tabulis inspectis patescet. Hæc ad eorum, quæ mox hic subduntur, intelligentiam.

e Et hæc, quæ huc usque cap. præsentem narrantur, apud Mabilionium tom. i Analectorum Vele- rum pag. 79 et binis seqq. compendio ab Anastasio Bibliothecario exposita invenies.

CAPUT IX.

Qui Sanctus alio adhuc tempore Thessalonicæ fame pressæ prodigiose succurrerit a.

B **Α**λλὰ πῶς ἔχομεν ἀπαρῶμεν τοῦ Μάρτυρος ἐπισημῶν εὐεργεσίας! Πῶς δὲ χρόνος ἀρκέσει τοῦ συγγράφειν τὰ τοιαῦτα δορήματα; Οὐκ οὖν μόνον τὸ πῶς βραχίως ἀρτι γινόμενον διηγήσομαι, ἀλλὰ καὶ ὑπάρχει ἐναργῶς παραστήσει τοῖς νήφουσι τῆς θεοφάνου προνοίας τοῦ Μάρτυρος τὸ ἀέναντον. Ἀπαντες ἴστε τὴν πρὸ βραχίως λίαν καιροῦ γενομένην τοῦ σίτου σπάνην, οὐ κατὰ ταύτην μόνον τὴν θεωροῦμενον πόλιν, ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ σκεδὴν, ὡς καὶ εἰς αὐτὴν φθάσαι τὸ κακὸν τὴν βασιλῆα τῶν πόλεων, ὅπως πάντες ἐν ἀδυναμίᾳ δεινῇ κατετήκοντο, πάντων ἅμα καὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν συνακολουθησάντων ὡς περ τῶ ἁνωματι τῆς τοῦ σίτου στενωπίας: ἔπερ καὶ κυρίως ἡμῶν οἱ ἀκαρβίστεροι ἰσχυρίζονται. Ὅτι ἂν γὰρ, τὸ βαρὺ καὶ τραυλὸν τῆς τοῦ σίτου σπάνους ἑτέραν εἰδῶν, ὡς εἰκὸς, ὑπέκταν, δυνατὸν εἶη κατὰ τὰς ἀγοράς μεταδύσασθαι, οὐκ εἶναι ἡμῶν τῶν τοιοῦτον τελεσπικιστῶν οἱ ἐχέροντες: εἰ δὲ μὴ εὐπορον ἔδοιτο, ὅτιν ἢ περὶ τῶν οἴκων ἀνὰ μετῶρα τοῖς δόξαι διοικονομεῖσθαι κατὰ τοὺς δῆμους, τότε τὸ ἀκαρβίον τοῦ μηδὲν ὑπεῖναι ἔργῳ καὶ δόματι κυρίως τῶν ἡμῶν ἀνεργάζεσθαι.

Quot alia similia Martyris beneficia enumeranda habemus! Quantum vero, ut hujusmodi munera litteris consignentur, tempus sufficiat? Solum igitur, nuper modo factum, quod per se, ut sanæ mentis hominibus jugem deiferi Martyris curam manifesto commonstret, sufficiens est, narrabo. Nostis omnes frumenti penuriam, quæ brevissimum ante tempus non solum in hac custodita a Deo civitate, sed et ubique fere fuit b, adeo ut et ad ipsam civitatum reginam malum sit progressum, utque omnes præ gravi animi dejectione contabescerent, aliis simul omnibus cibis veluti penuriæ in frumento similitudinem consecrantibus; quod et sagaciores famem proprie appellant. Quando enim, gravem animosque tabefacientem frumenti penuriam cibis aliis, ut par est, supplementibus, necessaria emere c in foris possibile est, famem proprie tunc non esse, cordati judicaverunt. Quod si autem in promptu haud fuerit, unde frumenti angustię methodo quadam in populis occurrı videatur, tunc ipsum illud nihil esse in promptu, quo id fiat, et opere et nomine proprie famem facit.

Fame proprie dicitur, cujus hic notitiam dat auctor, E

C **70** Τοιαῦτη κακία τότε τῆς Θεσσαλονικίαν πιεζομένης μεγαλόπολεως, καὶ μείζον κακὸν τοῦ παρόντος τότε ἡμῶν τὴν προσδοκωμένην ταραχὴν κατορθώσονται πάντων, ὁ καιρὸς τῆς χώρας ἀπάσης παρὰ Θεοῦ προσευχῆς ὁ φιλόπολις καὶ τῶν ἀκαρβίων ἡμῶν ἀνυμῶν ὁ τοῦ ἀσπίτου δικτήριος τοῦ πολὺ εὐσπλάγγχου Θεοῦ καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ νοητῶς ἐκμαζώνων καὶ στήθη νοερά τῆς αὐτοῦ φιλοανθρωπίας ἐναργῶς δεικνύμενος πᾶσι ὁ πανένδοξος Μάρτυς Δημήτριος νύμφατι δεῖω ἐκ πλείστον καὶ διαφόρων γαστρῶν ἰλαδάς ὑπερφερῶς μεμαστωμένας τῇ βραχυμένη ἀπίστευτε πικαίλων καρπῶν ὕργων καὶ ξηρῶν καὶ πάσης πρὸς ἀνδροπίην διαίταν ἀγαθωσύνης, ὡς εὐδὲ τὴν ἐλπίδα μὲν τῶν ὅσων οὕτω προσδοκωμένων Σιβηρίων διαβύλασθαι, καίτοι χειμερίου καιροῦ πλησιάζοντος: εἰς ὕμνους δὲ Θεοῦ τραπῆναι τὴν πόλιν, ὡς οὐκ ἀνδροπίην προνοία διασωθεῖσθαι, μόνη δὲ κηδεμονία καὶ χάριτι πλείστη τοῦ Μάρτυρος.

70 Cum malo hujusmodi magna premeretur Thessalonicensium civitas, expectatumque, quod præsentem tunc fame majus malum erat, tumultum omnes timerent, communis regionis totius apud Deum intercessor, civitatis amans peccatorumque nostrorum immemor, qui ineffabiles misericordissimi Dei ac servatoris nostri Jesu Christi misericordias commiseratione exprimit, intellectualemque misericordiam suam pectus dilucide omnibus ostendit, gloriosissimus martyr Demetrius nutu divino e plurimis ac variis regionibus naves, diversis fructibus, et humidis et siccis, reque omni, quæ ad victum humanum conducit, præstanter repletas, civitati altrici d submitit, adeo ut tantum non expectatis afflictionibus spes quidem major, utut tempore hiemali instante, efficeretur statim, ad Dei autem laudes civitas, veluti non humana providentia, sola autem Martyris cura maximaque charitate servata, converteretur.

Thessalonicæ rursus pressus onustas commensu naves submitisse Sanctus narratur, F

71 Ἄλλὰ καὶ, φῆς, τὸ πρᾶγμα γεγενῆσθαι; φαμέν. οὐ γὰρ ἄπερ ὀφθαλμοῖς εἶδον, δυνάμεθα μὴ ὁμολογεῖν πῶς δὲ πισθῶμεν προνοία τοῦ ἀλλοφῶρου ταῦτα γεγενῆσθαι, μηδὲν τῶν θνητῶν προσπλευσάντων

71 Itane vero, ais, res facta fuerit? Ita affirmamus: non enim, quæ oculis vidimus, possumus non confiteri. Quomodo autem certaminum Victoris providentia, cum mercatorum,

idque vere ab eo prodigiose factum, ex oblata viro cuidam torum,

A. JOANNE
THESSAL. AR-
CHIEP.

torum, qui tunc adnavigarunt, nemo, dum huc appulit, visionem sibi a Martyre fuisse oblatam, agnorit, facta esse illa, inducamus in animum? Verum, etsi quidem, ut dixisti, mercatoribus adnavigantibus dilucide sese Martyr spectandum haud dederit, in cordibus eorum intellectualiter loquens diviniore obumbratione, ut ad nos navigarent, suasit, reique, quod tunc omni cum veritate factum est, fidelem auditum convinct. Vir fidelis, qui magno Abydi e inserviebat comiti, Chiumque f insulam hujus jussu moderandam acceperat, de navium digressionem moraque dolens, ac animum ob navigantium raritatem despondens, in somno visionem habuit ac deinde etiam vigilans audivit vocem, quae visioni respondebat, haec ad illum dicentem.

visione, ener-
gumenorum

72 Dic, quid animum despondes, doloreque consumeris? Certo scito, Demetrium naves omnes, datis arhhis, praeripere Thessalicamque mittere. Ille autem surgens, seque ad Isidori martyris g, pulchris victoriis decorati, aedem conferens, cum ab indigenis, quis iste esset Demetrius, exactius dicere vellet, simul autem et dicto sancto martyri cum laerymis supplicaret, ut sibi, ne ab eo, qui illum misisset, reprobis ac villis astimaretur, accuratam rei veritatem aperiret, audivit id rursus ex iis, qui ibidem a potentia majori patiebantur, loquentibus per eos daemionibus, inviteque veritatem ei manifestantibus. Exclamabant enim, Demetrium illum (exprobatum autem ei violentam, quam hasta subierat, necem, uti etiam olim sancto praecursori ac Baptistae Christi Joanni capitis abscissionem objiciebant, eum magno ac fidei imperatori Theodosio, contra Eugenium tyrannum bellum gerenti, auxilliar fuisset h) illum igitur, ut dictum est, exclamabant, lancea confossum vique occisum, prolato etiam sancto Martyris nomine, naves omnes in Thessalicam abduxisse.

dicitis, alii-
que, quae hic

73 Cum autem vir haec una cum eis, qui ei aderant, audisset, firmius quidem, somnium suum vocemque, quam audiverat, vera esse existimabat; veritatem autem non discernens, sed, Illyrici praefectos hominem suum, Demetrium, ut verosimile erat, nominatum, qui mercatores omnes occurrentes suasionem suam, vel etiam necessitate Thessalicam proficisci cogere, misisse suspicatus, statim ad illum, qui tunc erat praefecti munere Illyrici principatum administrans, litteras dedit, injustitiam inclamans, nomenque illius, Demetrii nimirum, qui ab eo, ut naves cogere, missus erat, adiciens. Nec hic quievit, sed et ad illum, qui eum in Chium miserat, Abydique principatum obtinebat, litteras, quibus Thessalicam praesides criminabatur, scripsit, ei etiam, quae ad astum et nomen missi Demetrii spectarent, nota faciens, quo is, ira commotus, imperatori ista significaret, rursusque imperator Christi amans increpatoria de iis mandata praesidibus daret.

in medium
adducti,

74 Tantum autem e Dei ordinatione hac in re fuit turbatum, ut Deo placens gloriosissimi certaminum victoris providentia misericorsque cura in finibus vulgaretur, universaque terra nosceret, neque parentem, filiorum amantem, ita aliquando genuinos filios curasse, ut multum misericors Deumque imitans Martyris clementia nobis peccatoribus ejusque servis post Deum prospexit, periculoque hujusmodi nec cogitantes evulsit. Haec ipsi nobis multisque aliis narra-

D
ἐμπόρων ὀπτασίαν τὴν παρὰ τοῦ Μάρτυρος αὐτοῦ γεγενημένην ὁμολογήσαντος ἐπὶ τῷ τὰ ἐνθάδε καταλαβείν. Ἄλλ' εἰ καὶ μὴ τοῖς προσπλεύσαντι, ὡς ἔφη, ἐμπόροις τῆλαυγῶς ὁ Μάρτυς ἑαυτὸν ἐνεφάνισεν, ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν νοητῶς συλλαλήσας θεοτερεῖ ἐπισκιάσει πρὸς ἡμᾶς ἐπίσειν στείλασθαι, καὶ τοῦτο πληροφῶσαι τὴν πιστὴν ἀκοὴν τὸ γεγονός τότε σὺν ἀληθείᾳ πάσῃ. Ἄνθρω γὰρ πιστὸς τῷ κατὰ τὴν Ἄβυδου μεγαλοπρεπῆ ἐξυπέρουμένος κόμητι, καὶ τὴν Χίον νῆσον αὐτοῦ κελύσει καταλαβών, ἐπὶ τῇ τῶν πλοίων προτροπῇ τε ἅμα καὶ κατεπίξει ἀσφάλλων καὶ λίαν ἀθυρῶν ἐπὶ τῇ σπάνει νῶν ἀναπλεύοντων, ὄρᾳ καὶ ὕπνου, ἔπειτα καὶ ἐργηγῆρος φωνῆν ἀκούει παρακλησίαν τοῖς δυνείφασαι, τοιαύτη πρὸς αὐτὸν φεγγεμένην.

72 Τί, φησὶ ἀθυρεῖς καὶ ὀδύνη; ἀκριβῶς ἔσθι, ὡς ἔδ' Δημήτριος κάθηται προσήκωνιζόμενος τὰς νῆσας ἑκάστας καὶ πέμπων εἰς Θεσσαλονικίην· ὁ δὲ διαναστάς καὶ πορευθεὶς ἐπὶ τὸ μαρτύριον τοῦ καλλινίκου μάρτυρος Ἰσιδώρου, ὁρεῖλων ἀκριβέστερον καταμαθεῖν ἀπὸ τῶν ἐγγχωρίων τίς ὁ Δημήτριος οὗτος· ἅμα δὲ καὶ τῷ κριτῶς λεχθέντι ἄγιω μάρτυρι μετὰ θαυμάσιον εὐξέμενος φανερωθῆναι αὐτῷ τοῦ πράγματος τὴν ἀκριβείαν, ἵνα μὴ ἀδόκιμος παρὰ τῷ στείλαντι αὐτὸν δοκιμασθῆ καὶ ἀπίσβητος, ἀκούει πάλιν παρὰ τῶν ἐκείσε πασχόντων ὑπὸ τῆς κριτῆτος δυνάμεως διαλεγόμενων τῶν ἐν αὐτοῖς θαυμάσιον, καὶ ἀκουστικῶς φανερούμενων αὐτῷ τὴν ἀλήθειαν· ἐκράνγασεν γὰρ, ὅτι ὁ Δημήτριος ἐκεῖνος, ὠνειδίξεν δὲ αὐτῷ καὶ τὸν διὰ λόγους βίαιον θάνατον, ὡσπερ καὶ ποτε τῷ ἁγίῳ προδρόμῳ καὶ βαπτιστῇ τοῦ Χριστοῦ Ἰωάννῃ τὴν ἀποκοπὴν τῆς κεφαλῆς ἐπετάβαλον, ἐπὶ βοήτῃς ἐγενήθη τῷ μεγάλῳ καὶ πιστῷ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ κα'. Εὐγενίου τοῦ τυράννου στρατευσαμένη πρὸς πόλεμον, κἀνταῦθα τοῖνον ἐβόων, ὡς εἴρηται, ὅτι ὁ λοχθὸπλῆκτος καὶ βιαιοθάνατος ἐκεῖνος, προσβέντες καὶ τὸ ἄγιον τοῦ μάρτυρος ὄνομα, ἐκεῖνος, φασί, ἀπαντα τὰ πλοῖα εἰς Θεσσαλονικίην ἀπέστρεψεν.

73 Ὁ δὲ ἀνήρ' αὐτῶν ἀκούσας μετὰ καὶ τῶν συνόντων αὐτῷ ἐπισφράγισεν μὲν, ὡς ἀληθῆ τὸν ὄνειρον αὐτοῦ καὶ ἠήκουσε φωνῆν, μὴ διακρίνας δὲ τὸ ἀληθές, ἀλλ' ὑποποθῆσας τοὺς ὑπάρχοντες τοῦ Ἰλλυρικοῦ ἀνθρωποῖδον στείλαι Δημητρίῳ ὡς εἰκὸς ὀνομαζόμενον, τοὺς προστυγχάνοντας ἐμπόρους πειθεῖ ἢ καὶ ἀνάγκῃ τὴν ἐπὶ Θεσσαλονικίην στείλασθαι βιαζόμενον, γράμματα παραχρῆμα κέρηται πρὸς τὸν τῆνικαῦθα τὴν ἐπαρχὴν ἐγγεμισμένον ἄρχῆν τοῦ Ἰλλυρικοῦ καταβῶν τὴν ἀδικίαν, προσδεῖ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πεμφθέντος δῆθεν παρ' αὐτοῦ Δημητρίου ἐπὶ τῇ τῶν πλοίων ἀναγκαστικῇ προτροπῇ· οὐκ ἠμέλησεν δὲ, ἀλλὰ καὶ τῷ στείλαντι αὐτὸν ἐν Χίῳ, καὶ τῆς Ἄβυδου προκατημένην γεγράφηκε διαβήλλον τοὺς ἐπάρχους Θεσσαλονικῆς, γνωρίζας αὐτῷ τὰ κατὰ λεπτόν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πεμφθέντος Δημητρίου, ὡς ἐκεῖνον κινήσεντα θυμῷ βασιλεῖ ταῦτα προσανοίξει, καὶ βασιλεῖα πάλιν τὸν φιλόχριστον ἐπιπληκτικαῖς πρὸς τοὺς ἐπαρχοὺς κελύσει χηρῶσθαι περὶ τούτων.

74 Ταῦτα δὲ ἐξ αἰκονομίας Θεοῦ ταραχὴν τοσαύτην ἐδέξαντο, ἵνα ἡ θεάρετος πρόνοια καὶ φιλόανθρωπος κηδεμονία τοῦ πανενδόξου Ἀελοφῆρου κηρυχθῆ ἐν τοῖς πέρασιν, καὶ γνώσῃ ἅσα ἡ οἰκουμένη, ὅτι οὐδὲ τοκεῖς φιλόπαις τῶν γνησίων υἱῶν ἐπιμελήσατο οὕτως ποτὲ, ὡς ἡ πολὺσπλαγγχος καὶ χριστομίμητος τοῦ Μάρτυρος φιλανθρωπία τῶν ἀμαρτωλῶν ἡμῶν καὶ δούλων αὐτοῦ μετὰ Θεοῦ προσένησε καὶ τηλοκίτου κινδύνου, μηδὲν ἡμῶν μεριμνησάντων ἀπέσπασεν· αὐτοὶ ἡμῖν ταῦτα καὶ ἐτέροις πολλοῖς οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοι διηφίσαντο πει-
σαντες

A πάντες μεθ' ὄρων, ἡμᾶς μὲν αὐτοψέει τὸν δὲ ἐν Χίῳ ἄνδρα διὰ γραμμάτων, καὶ αὐτὸν δὲ βασιλεῖα δι' ἀναφοράς προέουσης, ὡς εἴρηται, καὶ ἐνωμότου, ὡς οὐδεὶς πίμπησι τινὰ ἐπὶ τούτῳ, πλὴν ἐν μόνῃ Σικελίᾳ κατὰ κίλευσιν βασιλικήν· ὅς οὐδὲ ὑπέστρεψεν ἐτι, ἔφρασαν, Ἄλλ' οὐδὲ ὅλως ἔχει ἀνθρώπου αὐτῷ ἐξυπηρετούμενον Δημήτριον προσνομαζόμενον.

runt gloriosissimi praefecti juramento asseverantes, nobis quidem coram, viro autem, in insula Chio constituto, per litteras ipsique porro imperatori convenienti jurataque, ut dictum est, relatione, a nullo ad istud quemquam, praeterquam in solam Siciliam, qui nec adhuc, dicebant, reversus esset, sed nec omnino hominem, sibi ministrantem, qui Demetrius appellatus esset, haberet, e mandato imperatorio missum fuisse.

A. JOANNE
THESSAL. AR-
CHIEP.

73 Ἄλλ' ἔτι ὁ δεσπότης μετὰ Θεὸν τῆς πόλεως Θεσσαλονικῆς ὁ μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Δημήτριος ὁ πάνθενος αὐτὸς λεηλατούμενην λιμῶ τὴν αὐτοῦ πόλιν Θεσσαλίαν κατηλέγεον, καὶ τὴν πρόνοιαν τοῦ μὴ πάντας ἀρῶν ἀποθανεῖν ἐποιήσατο. Ἄλλὰ τί περὶ τὰ μέγιστα σπεύδοντες τοῖς ἐλαχίστοις τοῖς ἐνδιατρίβοντες; Ὅτι μὲν γὰρ καὶ ταῦτα μεγάλα, καὶ θαυμαστά, προσάνει. Πῶς γὰρ οὐ μεγάλα τὸ κινδύνου καὶ θανάτου αὐτῶν ἀπροσδοκίως οὐκ ἔπαξ, οὐδὲ θίς, ἀλλὰ καὶ πάλιν καὶ πολλὰκις ἐρυσθῆναι πόλιν τε, καὶ χῶρον ἔθνος σὺν Θεῷ φάναι τοσούτου; Ἄλλὰ πρὸς τὰ μέλλοντα λέγεσθαι συγγραφομένην ταῦτα, λίαν ἐξευτέλλειν τὴν ὑπερφῶ δόξαν τοῦ μάρτυρος νομισθήσονται, ὅθεν δύο τινῶν κεφαλαίων ἐπιδρομάδην μνησθεῖς B ἐπὶ τὰ ἐπιγγελεμένα τρέψω τὸν λόγον ἐν Χρ' Ἰβ τῷ Κρ' ἡμῶν, ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα, τιμὴ κ. τ. λ.

75 Ast ipsum civitatis Thessalonicensis post Deum dominum, gloriosissimum Christi martyrem Demetrium, cum civitatem suam fame afflictam vidisset, illius fuisse misertum, curaque sua, ne omnes penitus morerentur, effecisse i. Verum quid ad majora properantes minimis hisce inhæremus? Esse enimvero et illa magna et mira, manifestum est. Quomodo enim, periculis ipsaque morte inexpectato non semel, neque bis, sed et iteratis vicibus et saepe civitatemque et tam numerosam gentis regionem fuisse, Deo dante, liberatam, magna haud dicamus k? Verum si ad ea, quae dicenda sunt, comparentur, nimium attenuare eximiam Martyris gloriam videbuntur: quare, cum duo adhuc quæpiam capita cursim memoraro, ad ea, quae promisi l, convertam sermonem in Christo Jesu Domino nostro, quia ipsi convenit gloria et honor etc.

Joannes con-
tendit.

E

F

ANNOTATA.

a Caput hoc in codice olim Mazarinæo, e quo hic editur, pag. 69 et quinque seqq. recensetur, contractiori isthoc titulo insignitum: "Ἐτερον περὶ τῆς ἐν λιμῶ προνοίας τοῦ Μάρτυρος, Aliud, (miraculum nimirum) de Martyris in fame cura. Apud Mabillonium porro tom. i Veterum Analectorum pag. 81 et seq. exhibetur etiam compendio, per Anastasium Bibliothecarium concinnato.

b Licet ordinem, quo quæque gesta sunt, Joannes Thessalonicensis in narrando non accurate ubique observet, serius tamen, quæ hoc, quam quæ præcedenti cap. refert, accidisse reor, quod illa, at non item hæc, brevi admodum tempore, antequam ab eo litteris consignarentur, evenisse, tradat.

c Cum tam verbum Δεῦστα quam Δεῖστα egere seu necessariis carere significet, verbum Μεταδέεσται, quod frustra in Lexicis quæsi, idem hic, quod necessaria emere, seu comparare, verosimillime significare, modove certe haud multum absimili exponendum, spectato sensu, existimo.

d Cum Sanctus, uti in Commentario prævio § III docui, Thessalonicæ educatus fuerit, Græcumque verbum Ἐρέρειν idem, quod Latinum Educare seu alere, significet, adeo hic deductum ab hoc verbo aoristi primi participium medium ὁρψαμένον, in dativo positum, quod ei præterea vocem πόλι C subintellectam putem, Civitati altrici interpretatus sum.

e Hoc nomine olim fuit distincta, quæ hodie Δεο, Turcis Aidos, dicitur, urbs Thraciæ, in ora Bosphori Thracii sita, arceque valida, quæ una ex Dardanellis est, munita. Adi ad vocabulum Abydus Baudrandum in Dictionario geographico.

f Pro hujus insulæ quaticumque notitia videsis Annotata, cap. præcedenti ad lit. d subneta.

g De S. Isidoro, martyre in insula Chio, ad xxv Maii diem, quo in Martyrologio Romano annuntiat, actum apud nos est; is autem, uti ex ibidem in medium adductis liquet, ecclesiam nomini suo sacram in insula Chio habuit, ut certe hic ipse sanctus Isidorus martyr apud Joannem Thessalonicensem hoc loco memoretur. Verum num ecclesia mox dicta, alterave, in insula Chio pariter existens, ei simul et S. Victori martyri fuit sacra? Est sane, cur ita ex Anastasii Bibliothecarii apud Mabillonium loco proxime citato existimes; ibi enim Anastasius, quæ Græcis hisce, Ὁ δὲ διαναστᾶς καὶ πορευθεὶς ἐπὶ τὸ μαρτύριον τοῦ καλλινοῦ μάρτυρος Ἰσιδώρου, Joannis verbis respondens, sequentia Latina suppeditat: Qui surgens perrexit ad ecclesiam sanctorum Victoris et Isidori; verum prava interpretatione usus hic est Anastasius. Adi Commentarium prævium num. 79.

h Ad xxiv Junii diem, quo S. Joannis Baptistæ nativitas in Martyrologio Romano celebratur, actum apud nos de hoc sancto præcursore Domini jam est; ex iis autem, quæ ibidem in concinnato de eo Commentario historico num. 106 et binis seqq. e Sozomeno in medium adducta sunt, confirmantur, quæ hic apud Joannem narrantur de jactis a dæmone in Joannem Baptistam convitiis, quod hic Theodosius imperatori, adversus Eugenium tyrannum, quod anno 394 evenit, bellum gerenti, esset auxilio.

i Multum enimvero Joannes Thessalonicensis, ut prodigiose a Sancto Thessalonicensibus fame pressis iterum fuisse succursum, ostendat, hoc pariter capite ad hunc usque locum laborat, nec, ut apparet, infelici prorsus successu.

Octobris Tomus IV.

A. JOANNE
THESSAL. AB.
CHIEF.

k *Suppeditatus hoc loco a Joanne textus Græcus paulo videtur obscurior; ei tamen, quam hic videtur, interpretationem adaptandam, e sensus contextu existimavi; si quis interim meliorem attulerit, eam ego libenter amplectar.*

l *Sese in subsequentibus de bello, a gente barbara, multitudine infinita, adversus Thessalonicam gesto, acturum, Joannes supra cap. 8 sub initium promisit, reque ipsa infra, duobus adhuc, quibus res aliæ tractantur, præmissis capitibus, de eo agit; ut adeo, dum, duobus memoratis capitibus, sermonem ad promissa sese conversurum, hic dicit, de bello illo loqui existimandus sit.*

CAPUT X.

Qui Sanctus in bello intestino populique seditioibus Thessalonicæ
etiam succurrerit a.

Thessaloni-
ca intestino
bello popu-
lique seditio-
nibus

Non solum in peste et fame sæpissime etiam usque diem misericordiam erga regionem efficaciter exhibuit, sed et intestinorum bellorum, popularisque tempestatis fluctus diversis temporibus in ea dissipavit, commotorum animorum æstus b fiducia in Deum irrorans.

B Unum autem dumtaxat et de his singulatum memorabo, corda vestra ad Dei laudem Martyrisque gloriam accendens; recta enim magnum ejus descriptionem promptaque commemoratione spiritualem vestram sitim excitare non desinam.

post Mauri-
tium imperium
misere, que-
madmodum
et aliis

77 Sub imperio, quod piæ recordationis Mauritium exceperit, omnes prope scitis, quanto in civitate tumultus diabolus excitavit c, charitatem refrigerans, mutuumque per Orientem universum, et Ciliciam et Asiam et Palestinam et omnes, quæ circa partes illas sitæ sunt, regiones ad ipsam usque urbium regionem odium disseminans, adeo ut populis contribulium sanguine in foro inebriari non solum non sufficeret, sed jam etiam in aedes mutuas irruerent, atque eos quidem, qui ibidem erant, miserabiliter occiderent, vel in altioribus domuum tabulatis viventes adhuc mulieresque et pueros et senes et juvenes, ut conjicere licet, infirmos, qui præ corporum imbecillitate cædem ascendendum effugere non poterant, in pavementum dejecerent; barbarorum autem in morem contubernales suos et notos, et, ut credere fas est, cognatos expoliarent, præterque hæc omnia ipsas domos incenderent, ut, quemadmodum conjicere licet, neque illi, qui attriti fuissent, victum etiam mendicando quærentes, lateret.

locis evenit,

78 Erant igitur, ut dictum est, omnia in tractibus illis loca dæmoniis illis credibus direptionibusque plena, et secundum quod scriptum est, speluncæ latronum. Uti autem loco quopiam incenso flammaque adversus eos, qui aqua ei resistunt, prævalente, ipsæ etiam domus circumjectæ, fumi vehementia calefactæ, titionis adinstar nigrescunt, atque, ut parva etiam quopiam causa eaque haud inexpectata actæ accendantur, paratissima evadunt, ita etiam omnes in Illyricæ civitates pervadens malorum Orientalium fuma aliquas quidem avaritiæ cupiditatibus obtenebravit, intestinasque in ipsis tribuum virgultis flammam accendit, deinde vero et custoditam a Martyribus Thessalonicensium metropolim finitiorum facinora rumorum auris circumdabant, charitatisque fulgor,

Oὁ γὰρ μόνος ἐν λοιμοῖς καὶ λιμοῖς μυριάσις ὁ φιλόπολις οὗτος καὶ ὑπερένδοξος ἀδελφός ἐν παλαιῶν καὶ μέχρι τοῦ νῦν τὸ περὶ τὴν χώραν εὐστολαχίαν πρακτικῶς ἐπέδειξεν, ἀλλὰ καὶ ἐμφυλίου πολέμου, καὶ δημόσιου ἐλλείψεως ἀναριθμητὰ κύματα κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐν αὐτῇ διεσκέδασεν τῇ πρὸς Θεὸν παρρησίᾳ τὰς βαينوμένων θυμῶν φλυκτῆρας ἐπιπροσέχων. Ἐκάστο τε ἐνὸς δὲ κατὰ τούτων καὶ μόνου μηροσθέντος διηγῆματος ἀνακωπεύων τὰς καρδίας ὑμῶν πρὸς ἕμουν Θεοῦ, καὶ δόξαν τοῦ Μάρτυρος τῷ γὰρ εὐπεριγράπτῳ, καὶ ταχυγράφῳ τῶν μεγαλίων αὐτοῦ τὴν πνευματικὴν ὑμῶν ἀναφλέγων δίψαν οὐ παύσομαι.

77 Ἐπὶ τῆς μετὰ Μαυρικίων τῶν τῆς εὐσεβοῦς λήξεως βασιλείας, ὅσα σχεδὸν ἅπαντες, οὓς κατὰ πᾶν ἡγεῖν κωνορτοῦς ὁ διάβολος, φέξας τὴν ἀγάπην, καὶ μεταλλήλιαν σπείρας κατὰ τὴν ἀνατολὴν πᾶσαν, καὶ Κιλικίαν, καὶ Ἀσίαν, καὶ Παλαιστίνην, καὶ πᾶσας τὰς ἀμφὶ τὰ ἐκείσε μέρη πατρίδας ἕως καὶ αὐτῆς τῆς βασιλείας τῶν πόλεων, οὕτως ὡς μὴ μόνον ἐξαργεῖν τοῖς ὄμοις τὸ κατ' ἀγορὰν αἵμασι ἐμφυλίου μεθυσκεσθαι, ἀλλ' ἤδη καὶ πρὸς τὰς ἀλλήλων οἰκίας ἐπεισπῆδαν, καὶ τοὺς αὐτοὶ μὲν ἀποσφάττειν ἐλεεινῶς, ἢ καὶ διὰ τῶν ὑψηλοτέρων δομάτων ἐπιζώντας ἀκούττειν ἐπὶ τὸ ἔδαφος γυναικὰ τε, καὶ παιδᾶς καὶ γέροντας, καὶ νέους ὡς εἰκὸς ἀσθενεῖς, ὅσοι διὰ ἀδρανίαν σαμάτων ἐκφυγεῖν τὰς τῶν ἀειθρότων μικρονομίας οἰκὸν ἴσχυσαν, λεηλατεῖν δὲ βαρβάρων δίχην τοὺς ἀνοδοῖτους, καὶ γροθίμους, καὶ ὡς εἰκὸς συγγενεῖς, καὶ καθάπαντα ταῦτα καὶ τὰς οἰκίας αὐτὰς πυροπολεῖν, ἵνα μὴ δὲ οἱ τριβέντες ὡς εἰκὸς, καὶ ἐν πτωχείᾳ τὴν ζωὴν περιζόμενοι διαλάθωσιν.

78 Ἦσαν μὲν οὖν, ὡς εἴρηται, πάντες οἱ κατ' ἐκείνα τὰ κλίματα χώροι τῆς δαιμονικῆς ταύτης ἀνδροκτασίας, καὶ λεηλασίας ἀνάπλευσι, καὶ κατὰ τὸ γεγραμμένον σπήλαια ληστών ὁσπερ δὲ τινος πυροποληθέντος τοῦ, καὶ τῆς φλόγης κατακρατοῦσης τῶν ἀπομαχόμενων τῷ ὕδατι αἱ περὶ οἰκίας τῆ σφοδρότητι θερμαίνονται τοῦ καπνοῦ, αὐταὶ τε μελαίνονται θαλοῦ δίχην, καὶ πρὸς ἀναψὴν ἐτοιμότερα γίνονται, μιᾶς τινος, καὶ βραχείας προσφάσεως, καὶ ταύτης προσδοκασίμου δρασασμέναι, οὕτως καὶ τὰς περὶ τὸ Ἰλλυρικὸν ἅπασας πόλεις ἢ τῶν ἀνατολικῶν σήμῃ διανεμηθεῖσα κακῶν. Τῶς μὲν κατέσφρασε τοῖς τῆς φιλαργυρίας θυμοῖς καὶ τὰς ἐμφυλίου φλόγας ἐν αὐταῖς τοῖς φυνικίοις σφυγμένοις ἀνέψεν ἤδη δὲ καὶ τὴν μαρτυροφύλακτον τῶν Θεσσαλονικαίων μητροπολιν ἀνεκλύσον τὰς αὔρας τὰ τῶν πλησιωγῶν δραματουργήματα, καὶ τὸ τῆς ἀγάπης αὐτῶν τῆλαυξ, ὁ καὶ ὁ Ἀπόστολος δι' ἐπιστολῶν ἐμακάριστεν, τῆ τοῦ φθόνου περιεσῶσται